

بررسی سرولوژیکی آلودگی جوندگان به لپتوسپیروز در استان خراسان شمالی، شمال شرق ایران

کوروش ارزمانی^۱، غلامرضا عبدالله پور^{۲*}، محمدرضا شیرزادی^۳، جمشید درویش^۴
، زین العابدین محمدی^۵، محمود یزدانی^۶، احمد موسی زاده^۷

^۱ دانشجوی دکتری حشره شناسی پزشکی و مبارزه با ناقلین، مرکز تحقیقات بیماری های منتقله بوسیله ناقلین دانشگاه علوم پزشکی خراسان شمالی، بجنورد، ایران

^۲ آزمایشگاه تحقیقاتی لپتوسپیروز، دانشکده دامپزشکی دانشگاه تهران، تهران، ایران

^۳ دکتری تخصصی بیماری های عفونی و گرمسیری، اداره زئونوز وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، تهران، ایران

^۴ دکتری زیست شناسی، گروه پژوهشی جونده شناسی دانشگاه فردوسی، مشهد، ایران

^۵ دانشجوی دکتری زیست شناسی، گروه پژوهشی جونده شناسی دانشگاه فردوسی، مشهد، ایران

^۶ دیپلم، مرکز تحقیقات بیماری های منتقله بوسیله ناقلین دانشگاه علوم پزشکی خراسان شمالی، بجنورد، ایران

^۷ دکتری حرفه ای دامپزشکی، مرکز تحقیقات بیماری های منتقله بوسیله ناقلین دانشگاه علوم پزشکی خراسان شمالی، بجنورد، ایران

* نویسنده مسئول: دانشکده دامپزشکی، دانشگاه تهران، تهران، ایران

پست الکترونیک: greza@ut.ac.ir

چکیده

زمینه و هدف: لپتوسپیروز یکی از بیماری های بازپدید غفلت شده قابل انتقال بین انسان و حیوان می باشد. این بیماری بوسیله باکتری لپتوسپیرا گونه لپتوسپیرا اینتروگانس که دارای بیش از ۲۵۰ سرووار می باشد ایجاد می شود. جوندگان به عنوان مخزن بیماری برای انسان و حیوانات محسوب می شوند.

مواد و روش کار: این مطالعه به منظور بررسی حضور گونه های لپتوسپیرا در جوندگان خراسان شمالی طراحی و اجرا شده است. ۳۶ جونده با استفاده از تله های زنده گیر صید شد. نمونه خون از آنها اخذ گردید و تیترا آنتی بادی با استفاده از روش استاندارد آگلوتینتاسیون میکروسکوپی تعیین و سرووارهای بیماری زا مشخص شدند. در این روش از پائل حاوی آنتی ژن زنده ۷ سرووار لپتوسپیرا و رقیق سازی با غلظت های ۱:۱۰۰ تا ۱:۱۲۸۰۰ استفاده شد.

یافته ها: نتایج این بررسی نشان داد آنتی بادی ضد لپتوسپیرا در گونه های جونده مریونس لیبیکوس، رومبومیس اپیموس و آپودموس ویتربیی وجود دارد. نتایج این بررسی نشان داد ۱۲ نمونه (۳۳٪) از جوندگان با یک یا دو سرووار لپتوسپیرایی دارای واکنش مثبت سرمی بودند. در مجموع ۴ نمونه با سرووار پومونا، ۳ نمونه با سرووار گریپوتیفوزا، ۳ نمونه با استرالیس، ۲ نمونه با تاراسوی و ۲ نمونه با ایکترهموراژی و واکنش مثبت نشان دادند. بر این اساس بیشترین فراوانی مربوط به سرووار پومونا (۱۴٪) و فراوانترین تیترا ۱:۱۰۰ در ۱۰ نمونه و بالاترین تیترا ۱:۲۰۰ بود.

نتیجه گیری: یک سوم جوندگان نمونه برداری شده در منطقه خراسان شمالی دارای آلودگی به سویه های مختلف لپتوسپیرایی بوده و با توجه به اینکه جوندگان یکی از مخازن اصلی عامل لپتوسپیروز برای انسان و حیوانات در طبیعت هستند، ضرورت توجه بیشتر به کنترل بیماری در خراسان شمالی و مطالعه بیشتر در این خصوص کاملاً احساس می شود.

واژه های کلیدی: لپتوسپیروز، جوندگان، سرولوژی، پومونا

وصول: ۹۴/۱۱/۲۵

اصلاح: ۹۴/۱۲/۴

پذیرش: ۹۴/۱۲/۸

مقدمه

بیماری لپتوسپیروز یکی از بیماریهای قابل انتقال از حیوان به انسان (زئونوز) می باشد که به وسیله باکتری متعلق به خانواده ترپونماتاسه (اسپیروکت ها) و جنس لپتوسپیرو ایجاد می شود. جنس لپتوسپیرو شامل دو گونه است لپتوسپیرو اینتروگان که برای انسان و دام بیماریزاست و لپتوسپیرو بیفلکسا که ساپروفیت می باشد. از لحاظ شکل ظاهری گونه های بیماریزا و ساپروفیت لپتوسپیرو از یکدیگر قابل تفکیک نیستند. هر کدام از این دو گونه دارای تعداد زیادی تیپ های سربلژیکی می باشند که به سربلژی معروف هستند. از لپتوسپیرو اینتروگانس حدود ۲۳ سربلژی و ۲۵۰ سربلژی در سطح جهان شناسایی شده است. ویرولانس ارتباطی با سربلژی ندارد ولی طبقه بندی سربلژی می تواند برای تشخیص مخازن بیماری در اپیدمی ها مورد استفاده اپیدمیولوژیکی قرار گیرند. حیوانات وحشی و اهلی و جوندگان، مخزن انواع لپتوسپیروهای بیماریزا هستند. اغلب حیوانات پس از ابتلاء به لپتوسپیروز در صورت زنده ماندن به مدت طولانی و گاهی تا آخر عمر خود حامل باقی می ماند و به صورت دوره ای باکتری را از راه ادرار خود دفع می کنند [۱، ۲].

لپتوسپیروز در تمام نقاط دنیا به جز قطب شمال و جنوب گسترش دارد و در نواحی گرمسیری و مناطق با بارندگی زیاد و مناطقی که سطح آب های زیر زمینی بالا می باشد بصورت بومی وجود دارد. بروز سالیانه بیماری ۱/۰۳ میلیون مورد برآورد می شود که منجر به ۵۸۹۰۰ مورد مرگ در دنیا می شود و جزء بیماری های بازپدید غفلت شده زئونوز طبقه بندی می شود [۳]. جوندگان مهمترین مخزن بیماری در طبیعت می باشند و به همین دلیل مطالعات زیادی در زمینه آلودگی گونه های مختلف جوندگان به لپتوسپیرو در سرتاسر دنیا انجام شده است. درصد آلودگی در گونه های مختلف و مناطق جغرافیایی مختلف متفاوت می باشد. در مطالعه ای بر روی جوندگان در کرواسی انجام شد از ۳۱ جونده بررسی شده در شش نمونه، آنتی بادی ضد لپتوسپیرو با روش MICROSCOPIC AGGLUTINATION TEST (MAT) تشخیص داده شد که بیشترین آلودگی در آپودموس بود و در میکروتوس آنتی بادی ضد لپتوسپیرو

مشاهده نشد [۴]. در مطالعه ای که در پاکستان بر روی ۲۹۰ جونده انجام شد، آنتی بادی ضد لپتوسپیرو در ۱۹۸ جونده مشاهده شد که درصد آلودگی ۶۸/۳٪ بوده است. در این بین راتوس نروژیکوس و راتوس راتوس با صد درصد آلودگی بیشترین آلودگی را داشتند و درصد آلودگی در نروژیکایا ۴۰٪ و در موس موسکولوس ۱۰٪ تعیین شد [۵].

در یک بررسی در لهستان از ۳۰ جونده که از منطقه ای که در معرض سیلاب قرار داشتند و ۳۰ جونده از مناطقی که در معرض سیلاب نبوده اند جمع آوری و بررسی شدند درصد آلودگی به لپتوسپیرو ۲۵٪ بود و تفاوت معنی داری بین دو منطقه مشاهده نشد [۶].

در بررسی انجام شده در ۱۱ ایالت آلمان بر روی جوندگان مختلف، آلودگی در میکروتوس، آپدوموس و موس به ترتیب ۱۳٪، ۱۱٪ و ۶٪ تعیین شد و آلودگی در آپودموس سیلواتیکوس ۱۸٪ بود که از سایر گونه های این جنس بیشتر بود [۷].

اولین مطالعه گسترده ای که در ایران در مورد لپتوسپیروز صورت گرفته مربوط به سال ۱۳۳۶ می باشد که در طی آن مقامی و همکاران در موسسه تحقیقات سرم و واکسن سازی رازی نمونه های سرمی ۳۰۰۰ راس گاو، گوسفند و ۵ نفر شتر را با آزمایش MAT مورد بررسی قرار دادند که نتایج آن بیانگر ۳۱٪ آلودگی در گاو و ۱۷٪ آلودگی گوسفندان به سروتیپهای گریپوتیفوزا، پومونا، هیوس و ایکتروهوموراژیه بود. در بررسیهای جدیدتری که در طی سالهای ۱۳۸۱ تا ۱۳۸۵ در آزمایشگاه تحقیقاتی لپتوسپیروز دانشگاه تهران بر روی نمونه های ارسالی از استانهای تهران، گیلان، آذربایجان، خراسان، خوزستان، چهارمحال و بختیاری، اصفهان و بوشهر صورت گرفته نشان می دهد که میزان شیوع سربلژیکی بیماری هم در انسان و هم در دامها بین ۲۵ تا ۴۲٪ می باشد. مهمترین سربلژیهای غالب که در ایران شناخته شده اند عبارتند از: لپتوسپیرو ایکتروهوموراژیه، ل. گریپوتیفوزا، ل. پومونا، ل. سربلژی هارگو و ل. کانیکولا [۸].

در بررسی انجام شده بر روی نمونه های خون اخذ شده از جوندگان از نظر آلودگی به لپتوسپیرو، سروتایپ سربلژیکی آپودموس سیلواتیکوس و سروتایپ گریپوتیفوزا از موس

شده و در دمای ۲۰- درجه سانتی گراد نگهداری شد. نمونه ها جهت آزمایشات سرولوژیکی به آزمایشگاه تحقیقاتی لپتوسپیروز دانشکده دامپزشکی دانشگاه تهران ارسال شد. از آزمایش آگلوتیناسیون میکروسکوپی MICROSCOPIC AGGLUTINATION (MAT) به عنوان یک روش سرولوژیکی استاندارد در بررسی آلودگیهای لپتوسپیروزی استفاده شد. این آزمایش روش استاندارد WHO در تشخیص لپتوسپیروز معرفی گردیده است. در این آزمایش از آنتی ژن زنده سروتیپ های شایع لپتوسپیروزی در منطقه استفاده می شود [۸]. در مطالعه حاضر از پنل حاوی ۷ سرووار زنده لپتوسپیروزی استفاده شد. این سرو واره ها همگی برای انسان و حیوانات بیماری زا می باشند. آزمایش آگلوتیناسیون روی همه نمونه های سرم جمع آوری شده اجرا گردید و برای تعیین تیترا نهایی آنتی بادی در نمونه های مثبت رقت های دو برابر از ۱:۱۰۰ تا ۱:۱۲۸۰۰ از آنها تهیه و مورد آزمایش قرار گرفت.

این پژوهش به تایید کمیته اخلاق دانشگاه علوم پزشکی خراسان شمالی رسیده و نمونه گیری طبق ملاحظات درج شده در متن طرح تحقیقاتی انجام شده است

یافته ها

آنتی بادی لپتوسپیروزی در نمونه های متعلق به پنج شهرستان مشاهده شد ولی در نمونه های متعلق به سه شهرستان بجنورد، جاجرم و اسفراین دیده نشد (جدول ۱). از مجموع ۳۶ جونده صید شده ۱۲ جونده آنتی بادی ضد لپتوسپیروزی به حداقل یک سرووار را در خون نشان دادند که درصد آلودگی ۳۳٪ تعیین شد. در آپودموس ویتربی و رومبومیس اپیموس آلودگی به دو سرووار مشاهده شد. بیشترین آلودگی در راتوس نروژیکوس بود و ۷۵٪ نمونه های متعلق به این گونه از نظر سرولوژیکی مثبت بودند. در بین نمونه های مثبت، سروواریت پومونا در چهار جونده مثبت بود که بیشترین فراوانی را در بین سایر واریته های لپتوسپیروزی در این منطقه داشت. سپس سرووار گریپوتیوفوزا و استرالیس هر کدام در سه جونده مشاهده شد. در دو گونه مریونس لیبیکوس و آپودموس ویتربی، سرو واریته استرالیس با تیترا ۱:۲۰۰ و در سایر نمونه ها تیترا ۱:۱۰۰ مشاهده شد (جدول ۲).

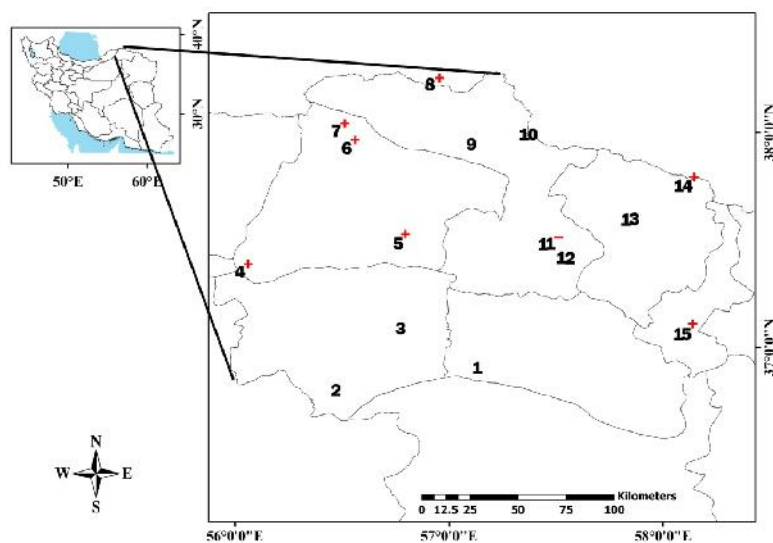
موسکولوس برای اولین بار از ایران جداسازی و گزارش شد [۹]. در مطالعه دیگری در سال ۲۰۱۳ میلادی در شهرستان اهواز از ۱۲۰ موش نمونه برداری شده تنها ۴ مورد با آزمایش MAT مثبت تشخیص داده شد که همه واکنش های مثبت بر علیه سروتیپ گریپوتیوفوزا بود [۱۴]. در مطالعه صورت گرفته بر روی جوندگان در استان مازندران درصد آلودگی به لپتوسپیروز در راتوس نروژیکوس، راتوس راتوس و آپودموس سیلوواتیکوس به ترتیب ۱۵/۹٪، ۲/۶٪ و ۲/۶٪ تعیین شد [۱۰].

هر چند تاکنون موردی از بیماری لپتوسپیروز از استان خراسان شمالی گزارش نشده است ولی مثبت بودن نمونه های سرمی دام ها در استان های خراسان و گلستان [۲، ۱۱]، وجود بیماری بصورت آندمیک در استان گلستان که همجوار استان خراسان شمالی می باشد، تغییرات آب و هوایی که شرایط را برای استقرار بیماری در منطقه مساعد می کند و نیز افزایش کشت برنج و گسترده شدن شالیزارهای استان ضرورت انجام مطالعه درباره لپتوسپیروز در این استان را مطرح می کند و این مطالعه با هدف تعیین فراوانی آنتی بادی ضد لپتوسپیروزی در جوندگان استان خراسان شمالی طراحی و اجرا شد.

روش کار

این بررسی در سطح استان خراسان شمالی انجام شد. استان خراسان شمالی در شمال شرق کشور قرار دارد (نقشه یک). وسعت آن ۲۸۰۰۰ کیلومتر مربع و جمعیت آن ۹۰۰ هزار نفر می باشد. این استان شامل ۸ شهرستان بوده و مرکز آن شهر بجنورد می باشد.

جوندگان بررسی شده در این مطالعه بخشی از جوندگان صید شده در طرح تحقیقاتی مطالعه زیای (فون) جوندگان خراسان شمالی می باشد که از سال ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۲ در سطح استان اجراء شد [۱۲]. جوندگان با روش های مختلف زنده گیری شامل تله های زنده گیر، استفاده از تور و تخریب لانه صید شدند و به مرکز تحقیقات بیماری های منتقله بوسیله ناقلین منتقل شدند (نقشه ۱). شناسایی جوندگان در گروه پژوهشی جونده شناسی دانشگاه فردوسی مشهد انجام شد. از هر جونده تا حد امکان و تقریباً به میزان دو سی سی خون گرفته شد و با استفاده از سانتریفیوژ در دور ۳۰۰۰ به مدت ده دقیقه سرم جدا

نقشه ۱: موقعیت استان خراسان شمالی در کشور، محل های نمونه گیری جوندگان و محل صید جوندگان لپتوسپیروز مثبت به روش MAT استان خراسان شمالی ۱۳۹۰-۱۳۹۲

جدول ۱: فراوانی جونده های صید شده بر حسب محل صید، جنسیت و درصد آلودگی حضور آنتی بادی لپتوسپیرا، استان خراسان شمالی ۱۳۹۰-۱۳۹۲

درصد آلودگی	تعداد جونده آلوده	جنسیت		تعداد کل جونده بررسی شده	تعداد محل نمونه گیری	شهرستان محل صید
		ماده	نر			
۶۷	۲	۱	۲	۳	۱	فاروج
۵۰	۲	۳	۱	۴	۳	راز و جرگلان
۵۰	۱	۱	۱	۲	۱	گرمه
۴۶	۶	۵	۸	۱۳	۳	مانه و سملقان
۳۳	۱	۱	۲	۳	۲	شیروان
۰	۰	۱	۲	۳	۲	جاجرم
۰	۰	۲	۴	۶	۳	بجنورد
۰	۰	۱	۱	۲	۱	اسفراین
۳۳	۱۲	۱۵	۲۱	۳۶	۱۶	جمع

جدول ۲: فراوانی جوندگان بررسی شده از نظر وجود آنتی بادی لپتوسپیروا بر حسب گونه جونده و تیترا سرمی. استان خراسان شمالی ۱۳۹۰-۱۳۹۲

گونه جونده	تعداد جونده بررسی شده	تعداد جونده مثبت	درصد جونده مثبت	تیترا و سروتایپ لپتوسپیروا			
				گریپوتیوفوزا	پومونا	ایکترهمورائیه	تاراسوی استرالیس
نزوکیا ایندیکا	۷	۱	۱۴	-	۱۰۰*	-	-
راتوس نروژیکوس	۴	۳	۷۵	۱۰۰	-	۱۰۰	-
میریونس لیبیکوس	۹	۴	۴۴	۱۰۰	۱۰۰	-	۲۰۰
موس موسکولوس	۳	۱	۳۳	-	۱۰۰	-	-
رومبومیس اپیموس	۲	۱	۵۰	۱۰۰	-	-	۱۰۰
آپودموس ویتربی	۶	۲	۳۳	-	۱۰۰	۱۰۰	۲۰۰
آلاکتاگا الاتر	۲	۰	۰	-	-	-	-
میکروتوس پارادوکسوس	۱	۰	۰	-	-	-	-
کرایستولوس میگراتوریس	۱	۰	۰	-	-	-	-
میریونس پرسیکوس	۱	۰	۰	-	-	-	-
جمع	۳۶	۱۲	۳۳	۳	۴	۲	۲

بحث

جوندگان صید شده از این منطقه مشاهده نشد. هر چند این نتایج با مطالعه ما در مورد گونه های جونده مورد مطالعه شامل میریونس پرسیکوس، کرایستولوس میگراتوریس و آلاکتاگا الاتر هم خوانی دارد ولی در مورد سایر گونه های جونده مطابقت ندارد که احتمالاً دلیل آن ناشی از اختلاف جغرافیایی و آب و هوایی دو منطقه می باشد. بر اساس نتایج بدست آمده در مطالعه حاضر تمامی نمونه های مثبت در نیمه شمالی استان قرار دارد و در نیمه جنوبی که محل نمونه گیری مطالعات مقامی و همکاران در ۱۹۷۹ می باشد و نیز در مطالعه ما مورد مثبتی مشاهده نشد و از این جهت با مطالعه فوق مطابقت دارد (نقشه ۱). وجود آلودگی در نیمه شمالی و عدم

این مطالعه اولین گزارش موارد مثبت به لپتوسپیروز در جوندگان استان خراسان شمالی می باشد و بنابراین تمامی موارد مثبت برای اولین بار از این مخازن از استان خراسان شمالی گزارش می شود. وجود آنتی بادی ضد لپتوسپیروز در چند گونه از جوندگان ایران گزارش شده است ولی وجود آنتی بادی ضد لپتوسپیروز در سه گونه از جوندگان شامل میریونس لیبیکوس، رومبومیس اپیموس و آپودموس ویتربی برای اولین بار از ایران گزارش می شود. هر چند در مطالعات موسسه رازی در بیش از چهل سال قبل، آلودگی جوندگان به لپتوسپیروز در این منطقه نیز مورد بررسی قرار گرفته است [۹] ولی آلودگی در هیچ یک از

احتمال مشاهده سایر سروارها وجود دارد و به نظر می‌رسد این استان از تنوع بالایی از سروواریه‌های لپتوسپیروز برخوردار باشد. این در حالی است که مطالعه مشابه و تقریباً همزمان بر روی موش‌ها در استان خوزستان میزان شیوع سرولوژیک را ۲/۵٪ گزارش نموده که تماماً مربوط به سروتیپ گریپوتیفوزا بوده است [۱۴].

مقایسه میزان شیوع در مطالعه حاضر و مطالعه انجام شده در خوزستان اختلاف فاحشی در دو مطالعه را نشان می‌دهد که قابل تامل است و نشان می‌دهد که استان خراسان شمالی احتمالاً دارای شرایط مساعدتری برای بقا عامل لپتوسپیروز در طبیعت می‌باشد. هر چند با توجه به محدود بودن جمعیت تحت مطالعه در بررسی حاضر امکان تفسیر دقیق این اختلاف را با مشکل مواجه نموده است. در هر حال نتایج اولیه بدست آمده از مطالعه حاضر خود هشدار می‌دهد که به بخش‌های بهداشت دام‌ها و انسان و ضرورت مطالعه جدی‌تر در این زمینه و در سطح وسیع‌تری در دامها و انسان را نشان می‌دهد. مهمترین محدودیت این مطالعه کم بودن حجم نمونه‌های بررسی شده و عدم مطالعه تمامی گونه‌های جوندگان می‌باشد که با عنایت به عدم گزارش بیماری از این منطقه و مصرف بهینه منابع اجتناب ناپذیر بود. همچنین بدلیل تنوع گونه‌های جونده و سروارهای لپتوسپیروز بررسی ارتباط بین جنسیت و احتمال آلودگی بررسی نشد.

نتیجه‌گیری

بیماری لپتوسپیروز یکی از بیماری‌های بازپدید می‌باشد. نتایج این مطالعه نشان می‌دهد که بیماری حداقل در جوندگان این استان بصورت انزوتیک وجود دارد. درصد بالای آلودگی در جوندگان و تنوع سروواریه‌های این عامل در جوندگان و نیز خطر گسترش این بیماری به انسان و سایر حیوانات، ضرورت مطالعات جامع در خصوص حضور عامل بیماری در سایر مخازن و منابع و نیز مطالعه در خصوص حضور بیماری در جمعیت انسانی را بیان می‌کند. گسترش شالیزارهای استان، تغییرات آب و هوایی و غفلت از این بیماری در جامعه پزشکی و بهداشتی استان ضرورت مطالعات بیشتر را دوچندان می‌کند.

مشاهده در نیمه جنوبی استان به دلیل متفاوت بودن شرایط اقلیمی و آب و هوایی متفاوت این دو منطقه می‌باشد. بر اساس گزارش سازمان هواشناسی کشوری در نیمه شمالی استان متاثر از شرایط آب و هوای خیزی مرطوب و میزان متوسط بارش سالانه (۲۶۳ میلی‌متر) از نیمه جنوبی که خشک و نیمه کویری می‌باشد (۱۳۰ میلی‌متر) بیشتر است [۱۵].

درصد جوندگان سرولوژی مثبت ۳۳٪ می‌باشد که مشابه مطالعات انجام شده در کانون بومی بیماری در مازندران می‌باشد [۱۰]. اگر داده‌های مربوط به نیمه جنوبی استان را در نظر بگیریم میزان آلودگی در جوندگان استان از سایر نقاط کشور بیشتر می‌باشد. آلودگی در راتوس نروژیکوس ۷۵٪ بوده و از مطالعات صورت گرفته در سایر نقاط کشور بیشتر می‌باشد هرچند که آلودگی صد درصد از پاکستان گزارش شده است [۵]. در رومبومیس اپیموس و مریونس لیپیکوس درصد آلودگی ۵۰ و ۴۴٪ بود که با توجه به شرایط محل زیست این گونه‌ها میزان آلودگی بالا می‌باشد و با توجه به امکان انتقال این عوامل بیماری‌زا به انسان و سایر حیوانات خطر استقرار و گسترش بیماری در منطقه وجود دارد.

آپودموس سیلواتیکوس جزء اولین جوندگانی است که آلودگی به لپتوسپیروز از آن در کشور گزارش شده است [۱۳] ولی در این مطالعه آلودگی در آپودموس ویتربی برای اولین بار با آلودگی ۳۳٪ گزارش شده است که از مطالعات صورت گرفته در سایر نقاط در جنس آپودموس بیشتر می‌باشد. بیشترین سروواریه مشاهده شده در این منطقه ل ایکتره‌موراژی، ل. گریپوتیفوزا، ل پومونا بودند که با مطالعات انجام شده دیگر در کشور مطابقت دارد ولی ل تاراسووی و ل استرالیس که در استان خراسان شمالی با فراوانی بالا مشاهده شد جزء سروواریه‌های غالب کشور نمی‌باشند [۸]. همچنین سروواریه‌های ل سجرهارجو و ل کانیکولا که در غالب نقاط مطالعه شده در کشور گزارش شده اند در این مطالعه مشاهده نشد که علت اصلی آن وابستگی این سرووارها به مخزن می‌باشد و با توجه به اینکه مطالعه حاضر فقط بر روی جوندگان انجام شده است عدم مشاهده آن‌ها طبیعی می‌باشد. بدیهی است در صورت انجام مطالعه در سایر مخازن

تشکر و قدردانی

این مطالعه بخشی از مطالعه جامع زیبای جوندگان خراسان شمالی می باشد که با حمایت مرکز تحقیقات بیماری های منتقله بوسیله ناقلین دانشگاه علوم پزشکی خراسان شمالی، گروه پژوهشی جونده شناسی دانشگاه فردوسی مشهد و اداره زئونوز وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی به اجرا درآمده است.

نویسندگان از مساعدت و حمایت های کارکنان مراکز فوق و آزمایشگاه تحقیقاتی لپتوسپیروز دانشکده دامپزشکی دانشگاه تهران و نیز همکاری صمیمانه آقای جواد نامجو حمزانلویی در عملیات میدانی و نمونه گیری جوندگان قدردانی می نمایند.

بخشی از نتایج این مطالعه در پانزدهمین همایش بین المللی بیماری های عفونی هند ارائه شده است.

References

1. Mohammed H., "et al", *Leptospira: morphology, classification and pathogenesis*, Journal of Bacteriology & Parasitology 2012;[Persian]
2. Rafiei A., "et al", Review of Leptospirosis in Iran, Journal of Mazandaran University of Medical Sciences (JMUMS) 2001; 22(94) .2[Persian]
3. Costa F., "et al", Global morbidity and mortality of leptospirosis: a systematic review, PLoS Negl Trop Dis, 2015; 9(9): p. e0003898.
4. Cvetnic Z., "et al", A serological survey and isolation of leptospires from small rodents and wild boars in the Republic of Croatia, Veterinarni Medicina-UZPI (Czech Republic), 2003.
5. Ahmed I.P., Serological studies on leptospirosis in Pakistan, J Pak Med Assoc, 1987; 37(9): p. 233-236.
6. Wójcik-Fatla A., "et al", A small scale survey of *Leptospira* in mammals from eastern Poland, Annals of Agricultural and Environmental Medicine, 2013; 20(4)
7. Mayer-Scholl A., "et al", *Leptospira* spp. in Rodents and Shrews in Germany, International journal of environmental research and public health 2014;11(8): p. 7562-7574.
8. Abdolahpour G, A review of leptospirosis in human and animal 2013; Available from: <http://leptolab.ut.ac.ir/Review-Farsi.htm>[Persian]
9. Maghami G., P. Hooshmand-rad, and A. Farhang-Azad, LEPTOSPIROSIS IN SMALL MAMMALS OF IRAN: II: ISOLATION OF *Leptospira grippotyphosa* FROM *Mus musculus*. Journal of wildlife diseases, 1977. 13(3): p. 286-289[Persian].
10. Esfandiari B., "et al", An epidemiological comparative study on diagnosis of rodent leptospirosis in Mazandaran Province, northern Iran, Epidemiology and health 2015; 37[Persian]
11. Sakhaee E., Detection of leptospiral antibodies by microscopic agglutination test in north-east of Iran, Asian Pacific journal of tropical biomedicine 2011; 1(3): p. 227-229[Persian]
12. Arzamani K, M.Z., Shirzadi MR, Alavinia SM, Jafari B, Darvish J. , Faunistic study of the rodents of North Khorasan Province, north east of Iran, 2011-2013, journal of arthropod borne diseases, 2016(in press) [Persian].
13. Hooshmand-Rad P, and G. Maghami, Leptospirosis in small mammals of Iran: I. Serologic tests and isolation of *Leptospira hebdomadis* from *Apodemus sylvaticus*, Journal of wildlife diseases, 1976. 12(1): p. 34-38[Persian]
14. Mosallanejad B, Masoud Ghorbanpour Najafabadi, Reza Avizeh, Gholamreza Abdollahpour, (2013) A Serological Survey on Leptospiral Infection Among Wild Rats (*Rattus rattus*) of Ahvaz District, Southwest of Iran: A Preliminary Study, Jundishapur J Microbiol 2013; 6(10): e8333[Persian]
15. North Khorasan Meteorological Administration (2016): <http://www.nkhmet.ir/>

Serological survey of leptospirosis in rodent of North Khorasan Province, Northeast of Iran

Arzamani *k*¹, Abdollahpour *G*² *, Shirzadi *M R*³, Darvish *J*⁴, Mohammadi *Z*⁵, Yazdani *M*⁶, Mousazadeh *A*⁷

1PhD candidate of Medical Entomology, Vector-borne Diseases Research Center, North Khorasan University of Medical Sciences, Bojnurd, Iran.

2PhD. Leptospira Research Laboratory, Department of Internal Medicine, Faculty of Veterinary Medicine, University of Tehran, Tehran, Iran.

3Tropical Disease Specialist. Zoonoses control department, Ministry of health, Tehran, Iran

4PhD in biology. Department of Biology, Faculty of Sciences, Ferdowsi University of Mashhad, Mashhad, Iran.

5PhD candidate in biology. Department of Biology, Faculty of Sciences, Ferdowsi University of Mashhad, Mashhad, Iran.

6Diploma. Vector-borne Diseases Research Center, North Khorasan University of Medical Sciences, Bojnurd, Iran.

7Veterinary Medicine. Vector-borne Diseases Research Center, North Khorasan University of Medical Sciences, Bojnurd, Iran.

*Corresponding author: University of Tehran, Tehran, Iran.

Email: greza@ut.ac.ir

Abstract

Background & Objectives: *Leptospirosis is a reemerging neglected zoonotic diseases caused by leptospire, belonged to the species of Interrogans which containing over 250 serovars. Rodents can act as a main source of infection for humans and animals. The disease has a global distribution, mainly in humid, tropical and sub-tropical regions. In Iran the disease is being reported in many areas and is endemic in north of the country.*

Material & Methods: *This study was conducted to investigate the existence of Leptospira antibodies in rodent of North Khorasan Province, Iran. For this study, thirty six rodents were trapped alive. The infecting serovars were identified and the antibody titers were measured by standard microscopic agglutination test (MAT), using a panel of 7 strains of live Leptospira species as antigens and a serial dilutions (1/100 to 1/12800) of serum were used for titration.*

Results: *Antibody of Leptospira detected in species of Meriones libycus, Rhombomys opimus and Apodemus witherbyi of the the rodents for the first time in Iran. The result of this study showed that 12 samples (33%) had a positive reaction against one or two sarovars. In general, 4 samples had a positive reaction with serovar Pomona, 3 samples with Grippotyphosa, 3 samples with Australis, 2 samples with Tarassovi and 2 samples with Icterohaemorrhagiae. The results also showed that the most prevalent leptospira serovar was Pomona (14%) and the most common titer was 1/100 (10 samples) and the highest titer was 1/200 (2 samples).*

Conclusion: *This study is the first serological investigation of rodent infection to leptospirosis in this region and it showed that Leptospirosis is prevalent in rodents in North Khorasan Province.*

Key words: *Leptospirosis, rodent, Serology, Pomona*